

Rashi אווקי מויק. לגופיה ואין זו אכילה שטעונה ברכה דגבי ברכה ואכלת כתיב^ט: דעניא. דלאו בר אכילה היא: השוטה שמן של פרומה. בשוגג: משלם אם הקרן. כשאר מויק את חזירו בממונו: ואין משלם חומש. דגבי חומש אכילה כתיב ואיש כי יאכל קדש בשגגה (ויקרא כג) פרט למזיק^ט: ע"י הפס. משום לפתן: ע"י אניגרון. מין מאכל הוא ונותנים לתוכו שמן ושנוי במשנה בכמה מקומות: דאמר רבה בר שמואל. לא אתא הכא אלא לפרושי לן מאי ניהו: מיא דסלקא. מים ששלקו בהן מרדין:

דכולהו שלקי. כל מיני ירק שלוק: החושש בגרונו. וזריך לתת בו שמן הרבה דהוה ליה שמן עיקר ואניגרון טפל: לא יערענו בשמן. בשבת דמשהי ליה בתוך גרונו ואינו צולעו וכיון דלא צלע ליה מוכחא מילתא דלרפואה הוא וחכמים גזרו על כל רפואות הנכרות משום

שחיקת סמנים שהיא מלאכה: סחלה. כלומר לכתחלה לא יתן השמן בפיו לשם ערעור כי אם לשם צליעה ואם צא להשהותו ישהנו: דאית ליה הנאה מיניה. לצד הרפואה יש לו הנאת אכילה:

Tosafot

א יערענו. פירש"י להשהותו וא"ת א"כ לפלוג וליתני בדידה מאי איריא ע"י אניגרון אפילו צעיניה שרי לצלעו לאלתר דהא אינו אסור אלא לערער דהיינו להשהותו ע"כ פי' הר"י לא יערענו אפי' בצליעה בלא שהייה שכל שתייה שאינה אלא לרפואה קרי ליה ערעור ואפי' כשצולעו והיינו טעמא דמתקן משום דקא מוכחא מילתא דלרפואה קא מכיון א"צ יש ליישב פירוש"י רש"י לא יערענו להשהותו אבל נותן הוא לתוך אניגרון ואפילו להשהותו או צולעו (א) צעיניה בלא שהייה:

The Gemara

א"ר יוחנן ישמן זית מברכין עליו בורא פרי העץ היכי דמי אילימא ידקא שתי ליה (משתה) אווקי מויק ליה דתניא השוטה שמן של תרומה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש והסך שמן של תרומה משלם את הקרן ומשלם את החומש אלא דקא אכיל ליה על ידי פת אי הכי הויא ליה פת עיקר והוא טפל ותנן זה הכלל כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופוטרי את הטפלה אלא דקא שתי ליה ע"י אניגרון דאמר רבה בר שמואל אניגרון מיא דסלקא אניגרון מיא דכולהו שלקי א"כ הוה ליה אניגרון עיקר ושמן טפל ותנן זה הכלל כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופוטרי את הטפלה הכא במאי עסקינן בחושש בגרונו דתניא החושש בגרונו לא יערענו בשמן תחלה בשבת אבל נותן שמן הרבה לתוך אניגרון ובולע פשיטא מהו דתימא כיון דלרפואה קא מכיון לא לברך עליה כלל קמ"ל כיון דאית ליה הנאה מיניה בעי ברוכי:

גופא אמר רב יהודה אמר שמואל וכן א"ר יצחק

Rambam, Laws of Berachot Ch. 8

הסוחט פירות והוציא מהן משקין מברך עליהן בתחלה שהכל ולבסוף בורא נפשות, חוץ מן הענבים והזיתים שעל היין הוא מברך ד בורא פרי הגפן ולבסוף ברכה אחת מעין שלש, ועל השמן בתחלה הוא מברך בורא פרי העץ, **במה דברים אמורים שהיה חושש בגרונו ושתה מן השמן עם מי השלקות וכיוצא בהן שהרי נהנה בשתייתו, אבל אם שתה השמן לבדו או שלא היה חושש בגרונו מברך עליו שהכל, שהרי לא נהנה בטעם השמן.**

Commentary of the Tur

וכ"כ הרמב"ם ז"ל אם שתה אותו לבדו או שלא היה חושש בגרונו מברך עליו שהכל ואין נראה מה שכתב שאם שתה אותו לבדו שיברך עליו דקאמרי' בגמרא אי דשתייה בעיניה אזוקי מזיק ליה פי' ולא יברך עליו כלל

Berachot 36a

והא"ר זירא אמר רב מתנא אמר שמואל יאקרא חייא וקמחא דשערי מברכינן עליהו שהכל נהיה בדברו מאי לאו דחיטי בורא פרי האדמה לא דחיטי נמי שהכל נהיה בדברו ולשמעינן דחיטי וכ"ש דשערי אי אשמעינן דחיטי הוה אמינא ה"מ דחיטי אבל דשערי לא לברך עליה כלל קמ"ל

יהמלח ועל י' הזמית אומר שהכל נהיה בדברו אצטריך סד"א מלח וזמית עבד אינש דשדי לפומיה אבל קמחא דשערי הואיל ° וקשה לקוקיאני לא לברך עליה כלל קמ"ל כיון דאית ליה הנאה מיניה בעי ברוכי:

Commentary of the Bayit Chadash ("Bach")

ואם תאמר ומאי שנא משקדים המרים דגדולים אין מברך עליהם כלל משום דאזוקי מזיק ליה ויש לומר דשמן זית שאני דבשעה ששותהו נהנה ממנו אף על גב דמזיק ליה בסוף חייב לברך על מה שנהנה בשעת שתייה מה שאין כן בשקדים דכיון דבשעת אכילה אינו נהנה דמרים הם ולבסוף נמי אזוקי מזיק ליה אין מברך כלל והכי איתא להדיא בגמרא (דף ל"ו א) אקימחא דשערי דקאמר שמואל דמברך שהכל ודחטי נמי שהכל אלא דשערי איצטריכא ליה מהו דתימא דשערי הואיל וקשה לקוקאייני לא ליבריך עליה כלל קא משמע לן כיון דאית ליה הנאה מיניה בעי ברוכי אלמא אף על גב דאזוקי מזיק ליה לבסוף אפילו הכי כיון דאית ליה הנאה מיניה בשעת אכילה מברך עליה שהכל

Response of Rav Asher Weiss - Minchat Asher

והנראה עיקר בדעת הרמב"ם דאכן ס"ל דכל האוכל אף שאינו נהנה והאוכל מזיק מ"מ מברך שהכל ולא כשיטת הרי"ף ורש"י, ושאני האוכל מאכל שאין בו הנאה דמ"מ אוכל כדרך האוכלין להנאתן ממי שחנקתי' אומצא או האוכל לרפואה שאינו מברך כלל דמוכחא מילתא שאין כאן אכילת הנאה. ומה שאמרו לגבי קמח שעורין דאע"ג דקשה לקוקיאני מ"מ מברך כיון שנהנה, אין הכונה דבעינן שיהנה בפועל אלא דכיון דהוי מאכל שראוי להנאה ואוכלו בדרך שראוי להנות מן האכילה חייב לברך, ולשיטת הרמב"ם דין שמן זית כדין קמח שעורין.